

XXXIX. évfolyam 20. szám.

Budapest, 1904. május 15.

NÉPNEVELŐK LAPJA

Nevelés-oktatásügyi és társadalmi hetilap.

A Magyar Tanítók Otthonának,
a Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:

SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ

Budapest, VII. ker., Damjanich-utca 34. szám,

Kiadó: **MAGYAR TANITÓK OTTHONA**

Budapest VIII., József-körút 8. szám.

BUDAPEST, 1904.

ELEK LIPOT KÖNYVNYOMDAJA

VII., Kertész-utca 20.

Pfeifel Nándor

BUDAPEST,
VIII., Fhg. Sándor-tér 4.

Légszesz-, vízvezeték, angol árnyékszék, fürdőszoba, valamint bármely rendszerű csatornázások berendezése. Épület- és mindennemű bádógosmunkák műhelye.

Költségvetéssel, fölvilágosítással díjtalanul áll rendelkezésre.

A legjobb

kárpitos és asztalos

butorok kaphatók

Stiller Ignác

kárpitos és díszítőnél,

a ki elvállal minden e szakmába vágó munkát.

BUDAPEST, VII., Garay-u. 44.

Rendkívüli árleszállítás!

Tekintettel a rendkívüli rossz üzleti viszonyokra és arra, hogy a tavaszi időnyre nagy mennyiségű finom szöveteket szereztem be úgy, hogy szövetraktáram igen tulhalmozott, de különösen azon körülményre, hogy munkásaimat foglalkoztatni kell, elhatároztam, hogy **egy teljes férfióntnyt**

csak 12 forintért

készíték mérték után, saját férfiszabó-műtermemben, remek szabásban és elegáns kivitelben a legfinomabb minőségű fekete, sötétkék, szürke, vagy barnaszínű gyapjuszövetekből.

Vidéki rendelések a legpontosabban eszközöltetnek és utánvét mellett szállítatik. Vidéki megrendelésnél a lenti mértékutasítás kitöltve beküldendő. **Minták a nagy forgalom miatt nem küldhetők.**

LICHTMANN S. férfiszabó

Bpest, Rottenbiller-utca 4b.

Utasítás a mértékvételhez.

A kabát számára.	Cm.	A nadrág számára	Cm
Háthossza a gallérvarrástól kezdve		Belső nadrág hossza a lábközvarrástól egészen a cipő sarkáig	
Ujjhossza a hát ujjavarrásától kezdve		Hasbőség a mellényen át mérve	
Mellbőség a mellényen át a hóna alatt		A mellény hossza az inggallér hátsó gombjától elől mérve	

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI- ÉS TARSADALMI-HETILAP

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK,
A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK és a BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetés: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

A nemzet tanítója.

Az elmúlt héten egy csillag hullott le a magyar nemzet egéről. Csillag, amilyen csak századokban tűnik fel egyszer a legnagyobb nemzetek számára is.

Mennyire szerethette az Isten a XIX. század első felének a magyar-nemzedékét, hogy ilyen ritka csillagból egy időben többel is megajándékozta! . . .

Jókai volt közöttük legtovább a nemzeti élet égboltozatán. Őneki adatott meg az isteni különös kegyelem, hogy két század gyönyörködhetett — közvetlenül — szellemének ragyogásában.

Élete ma már az örökkévalóságé. Munkálkodásának terméke már a történelemé.

Sokat tanulhatunk tőle — másoknál különösebben is — mi, tanítók. Tőle: a legnagyobb tanítótól. Mi magunkat, nép-tanítóknak mondjuk. Őt a nemzet tanítójává avatta — munkálkodása.

Életének, műveinek nagyok és sokak a tanulságai emberekre, osztályokra és nemzetekre egyaránt. Nagy tanulmány kell majd ahhoz, hogy valaki ezeket a tanulságokat

mind levonja és bokrétába kösse. Egy párt azonban talán megkísérelhetünk kivenni a sok közül — a magunk okulására.

Nagyot alkotni csak az tud, aki *egyetlen* célra szenteli minden tudását, egy emberi életnek *minden* erejét.

Egyetlenegy *értékes* munka teremtéséhez is széleskörű tanulmány és kifáradhatatlan szorgalom kell.

Ám, aki nagyra törekszik, ne csupán a mások termékét fogyasztsa, ha mindjárt a legjavából is; hanem vessen magot ő maga s termeljen ujat.

Nevelőleg hatni — egyesre úgy, mint tömegekre, — nem a *rendszereken* való lovaglással lehet; hanem a szívek húrjait pengető, az elméket lebilincselő, búvös-bájjos hanggal.

A legnagyobb emberek abból a gondolatkörből nőnek ki, ahol a lélek minden ízét, a szív minden dobbanatát a *nemzeti szellem* hatja át.

A jövő számára szilárd épületet csak az emelhet, aki alapul a multat, falul a jelent s tetőzetül a jövődőt használja fel.

Ime, ez a néhány tanulság, mely keresetlenül, önmagától sugárzik ki *Jókai Mór* életéből, elegendő arra, hogy mi, *magyar tanítók*, mesterünkül tekintsük az Üdvözlőt s minden erőnkől igyekezzünk nyomdokait követni — nem *nép-*, hanem — *nemzet-*nevelő munkálkodásunk közben.

A magyar tanítótság feladata nemzeti nagyjaink emlékét a nemzet milliói körében ivadékról-ivadékra megőrizni, s életük nagy tanulságait a milliók közkincsévé tenni.

A magyar tanítótság ezt a kötelességet hiven fogja teljesíteni mindazok iránt, akik a magyar nemzeti eszmének maradandó szolgálatokat tettek.

A Jókai emléke csak az utolsó *magyar* tanító letüntével homályosulhat el.

Szerkesztő.

A fővárosi tantervjavaslat bírálata. *)

Ember Károly elnök a szakosztály feladatának fontosságát méltatta, amely nagy hatást van hivatva gyakorolni a tanítóság egységes véleményeinek kifejezése által. Mert mindazok a tanítóiak, akik tudásukat és eszméiket tanterv keretében nekünk mintául ajánlották, valamint az a vezérférfit, aki annyi lelkesedéssel vett részt annak megalkotásában, a tanítóság egységes véleményét, amely a szakosztály által nyer kifejezést, figyelembe kívánják venni.

Gáthy György általánosságban tett egy két megjegyzést a tantervre. Nem akarja kiemelni a tantervnek azt az előnyét, hogy a kezdő tanítónak jó utmutató, de *kötelezőnek* a tapasztalt tanító el nem ismerheti.

Vannak a tanév közben olyan körülmények, amelyek nem a tanítótól függenek: a szülők életviszonyai, a gyermek környezete, betegség, gyengébb anyag, a tanító betegsége és sok más. A tantervjavaslatból alkalma nyílik minden tanítónak megismerni a fővárosi népoktatásának intencióit, hogy azt, az adott körülményekhez képest, módosítva, megvalósíthassa; de nem lehetett az a célja, hogy az egyöntetűség kedvéért minden tanító azon nyargaljon és futtában keresztül nyargaljon az egész anyagon, figyelmen kívül hagyva, hogy mennyi lett abból a gyermek sajátja.

Elvégre a tanítót nem rendelhetjük egy rendszer, egy tervezet szolgálatába, az ő figyelmének és teljes szeretetének mindig a *gyermekre* kell irányulnia; és csak akkor és annyit tanítania, amennyit az elbir; különben a társadalom által annyira megrótt túlterhelésnek soha sem tudjuk végét vetni. De hangsúlyoznunk kell a mi tiltakozásunkat a részletek kötelező elrendelése ellen azért is, mert az a tantestületek jogkörét sérti. Csakis irányadók lehetnek, amint azt a tanterv is kifejezi; de hogy kötelezővé ne válják, az ellen nekünk állást kell foglalnunk.

Krasznay István kétségbe vonja, hogy irányadóul is szolgálhat ez a mai tanterv. Annyi ellenmondás, annyi vélemény, annyiféle irányzat van benne képviselve, ahány ember munkájából lett összeállítva. A túlterhelés ellen készített és mégis magasabb igényeket ró fel, mint amit bármelyik középiskolában el tudnának érni. Pl. górcsövi vizsgálat alapján önállóan találja fel a természet törvényeit.

Nem az a fő itt, hogy mi az ideális; hanem hogy mi a szükséges, a kivihető; tehát a reálisan megvalósítható.

A cél az egységesség; és éppen az *egység* hiányzik belőle. Kapkod fűhöz-fához, mindent *rendszerbe* fűz, s ahány a felfogás, annyi benne a rendszer. Igaz, hogy a *külszín* így is egységes lesz; de annál nagyobb lesz az eltérés az osztályok között. Az egyik túl lesz terhelve, a másik felületesen kénytelen átvenni az egész anyagot; mert hiányzik a biztos, tisztán kitűzött cél, s helyett a tervek utvesztőjébe kerget.

*) Az Otthon pedagógiai szakosztályának üléséről.

Tessék *elveket* kitűzni és azon elveknek megfelelőleg egy minta tantervet dolgozni.

Ember Sándor még a külsőségekben sem talál egyöntetiséget. A képtelenségek és kivihetlenségek által, minők — az említettek kivül — a kirándulások, a külön betérjesztendő tervek által nemhogy könnyebbé tette volna az áttekintést, hanem egy újabb rendszertelenséget teremtett. Vannak dolgok, amikben a központból nem intézkedhetnek; pl. hogy mikor legyen jó idő. Az előrelátó tervnek a *szabadságot* kell alapul vennie és az a szabadság a *megfelelő*, amely a *tantestület jogát nem korlátozza*.

Zsedényi Aladár mindenek előtt azt a kérdést teszi fel, hogy mi célja volt ennek a tantervnek, amely nem számol sem a polgárság viszonyaival, sem a kerületekkel, hanem csak kimondja, hogy azt *úgy kell* feldolgozni. Ez egy megdöbbenő lépés, amely után csak az következik, hogy óráról-órára kiszabják a tanító munkáját, a pedagógiai elvek teljes kizárásával, amely éppen az adott körülmények különbözőségét veszi figyelembe, s amelyet — azt hiszi — mindenki föltétlenül elítél. Hivatkozik az elnök egykori kijelentésére, hogy *egy törvény* mindenek felett áll: *a tanító egyénisége*; s amely azt megtámadja, az alapjában rossz.

Ezt a tervezetet jobb szeretné inkább megfelelő vezérfő nyvekben lerakva látni; mert ilyen §-okba szedett rendeletekből több kellemetlenséget lát a jövőre nézve, mint amennyi haszon szívárog belőle.

A sikeres tanításhoz jó tanító és jó tanítás kell. Védi a tanító szabadságát; s erre okadatolt tapasztalatai vannak. Ha a tanítótság elmulasztja most, hogy ahhoz szorosan ragaszkodjék, abból csak az fog kitűnni, hogy az idők megváltoztak.

Peres Sándor azt hiszi, hogy úgy sem akar ezen tervezet kötelező lenni; mert a tanító kezét nem lehet megkötni. Kéri, hogy az általános rész bírálatát halasszák későbbre.

Ezután a magyar nyelv részletes bírálatát következett.

Darás Malvin előadó szerint a tantervben nem kifejezede elvet kell reformálni, hanem új alapot kell teremteni az egésznek. Lehet, hogy erre még nem érettek a viszonyok; de az a remény kecsegteti, hogy el fog jönni az ideje.

Az egész mű olyan hatást kelt, amely féltékenységet, tájékozatlanságot árul el, amely nélkülözi a biztos talajt: a kitűzött célt.

Még mindig nem vall színt, hogy a népiskolát önálló célnak tekintik-e, vagy csak a középiskola előkészítőjének!?

Nyelvtani fogalmakkal tömi meg a gyermek agyát ahelyett, hogy a nyelv érzékét öntudatosan fejlesztené.

A nyelvtan csak annyiban járulhat az általános képzéshez, amennyiben támogatja a gyermeket, hogy észrevételeit helyesen tudja kifejezni. Ezért a hangtan és szótan beható tanulmányozása szükséges. Minden óra fogalmazás legyen a gyermek köréből vett, a magyar írók kifejezéseivel szemléltetett példák alapján.

Elveti a mondattant, mint logikai egészet. Képzeldés az, hogy a gyermek az elemzést öntudatosan teszi. A nyelvtanításnak a beszédből kell kiindulnia. A mondat csak a beszéd alkotó része. Kívánatos a

mondatrészek elhagyása, a beszédrészek magyaros elnevezése. A nyelvérzék fejlesztése és begyakorlása a gyermek értelmét meg nem haladó klasszikus magyar műveken.

Hunyady Béla a nyelvoktatás alsó fokát pedagógia szemfényvesztésnek tartja, amely a célt meg sem közelíti.

Nem tanítjuk meg a gyermeket egyetlen megfigyelésre, vagy kiejtésre sem. A gyakorlati cél, s az idő tervszerű felhasználása nem ismer más módot, mint a helyesírás elsajátítását és az irottakban a nyelvi jelenségek megfigyelését. Természetes, hogy a helyesírás tudatossá tétele céljából az alaktani rész a legfontosabb, vagyis a ragozásnál és képzésnél előforduló hangtani változások, kettőzések és közeledések. Ahol alkalom kínálkozik, az így előálló hangváltozásokat be is kell mutatni, amint erre néhol a miniszteri tanterv javaslat is utal. De az új tantervjavaslat azok reprodukálásán kívül meg sem kísérli annak következetes keresztülvitelét. Pedig ez a magja a gyakorlati nyelvtanításnak; a többi csak sallang s gyermeket kinzó, érték nélküli nyelv-filozofia. Ezek figyelembe vételével a tantervjavaslat vázát mintául elfogadja, s egyéni véleményét mondja el, amelyen minden tanítónak kell birnia; és érvényesíteni kötelessége azt, hogy hogyan lehetséges a száraz nyelvtani anyagot a helyesírás céljaira felhasználni.

Száva János: A magyar nyelv tanításának célját a tervezet két helyen is megállapítja; de az első helyen *hiányosan*, a másodikon *hibásan*. Ezek összevonását és helyes módosítását kívánja. A magyar nyelv tanítását úgy kívánja kimondani, hogy *a gyermek a magyar nyelvben, a magyar nemzeti irodalom és művészet remékeiben a magyar szellemet megsejtsse, megérezze, tudatosan felfogja; a magyar észjárását észrevegye, megértse, megszeresse, megtanulja.*

A magyar gyermeknek nemcsak a népies irodalmat, hanem a legnagyobb írókat és művészeket is meg kell értenie. Ezt annál inkább elérhetjük, mivel éppen nagyaink emelték a népiest — művészi színvonalra.

Ezután a javaslatot egyes címek és szakaszok szerint veszi vizsgálat alá és azokra nézve módosításokat, javításokat hoz javaslatba. Ezen körben bátortalannak találja a tervezetet, amely még mindig nem tud, *nem mer* szakítani a gramatizálással. Hibának tartja azt is, hogy a javaslat a helyesírást annyira hajszolja a fogalmazás rovására. Fődolog a gondolatnak szóbeli és írásbeli *ügyes* kifejezése.

Azt elismeri, hogy a tervezetnek alkalmazkodnia *kellett* a miniszteri tantervjavaslatához. De ennek dacára is lehetett volna legalább *az alapelvekre nézve* gyökeres újításokat vinni a tervezetbe. Ha nem venné tekintetbe, hogy a miniszteri tervezethez alkalmazkodni kellett, akkor a megjegyzései *nem csupán ezek és nem ilyenek* lennének.

(Vége köv.)

Molnár Gyula.

Peres Sándor „Neveléstana“.

360 oldalra terjed az a nagy neveléstudomány, mely a mult hóban jelent meg *Peres Sándor* zamatos, tözsgyökeresen magyaros, tömör tollából. Az értékes és részben új gondolatok s eszmék a nevelés természetéből kifolyó rendszerezésbe vannak foglalva. *Peres* a test és lélek és a társadalom szempontjából egységesen kívánja az ember-egyen fejlődési föltételeit és törvényeit megállapítani. Nem osztja fel neveléstanát elméletire és gyakorlatira, nem vonja neveléstanába a nevelés céljának *fejtegetését*, (a filozófia tárgyát) s nem foglalkozik a szervezettannal, csak a függelékben mellékesen, a gyermek társadalmi alakulásával csak alkalomadtán; nem mellőzi a testtant — mint *Herbarték*.

A nevelés tárgya: a növekedő embernek *társadalmi* taggá fejlesztése, alakítása, tevése — a **társadalmítás**. A társadalmítást (nevelést) tudományyá az *öntudatosság* s *tervszerűség* emeli s alapján ama alakulási folyamatok ismeretétől függ, melyen át a növekedő ember a társadalom tagjává *lesz*.

A nevelésben az emberi hatásokon kívül egy hatalmas tényező is vesz részt: — a természet, s egy *nem tervszerűen* ható, bár emberi tényező is: a *társadalom*; s ezeknek hatása alatt a gyermek társadalmi taggá *lehet*; — **társadalmul**.

A neveléstudomány ezen tényezőkből kifolyólag két főrésze oszlik I. a *társadalmulástan*, II. a *társadalmítástan*.

A társadalmulástan tárgyalja: 1. Fejlődéstant. 2. Az alakulástant. 3. Következtetéseket. A társadalmítástan feloszlik: 1. Bevezető részre. 2. Szervezettan. 3. Módszertan. 4. A szoktatás módszere. E felosztás keretében foglalkozik *Peres* magának a nevelés mesterségének, ennek a *cselekvésnek* fajtáival, feltételeivel, gyakorlati módjával, a testre s lélekre kihatólag és a társadalmi alakulás szempontjából egységesen. A neveléstudomány nem elméleti és gyakorlati, — de magának a nevelés mesterségének, ennek a gyakorlatnak *van* elmélete; utóbbi feladata az előbbit művészetté emelni, előbbi az utóbbit ellenőrzi, korrigálja, a gyakorlat igazságaival ellátja és haladásra *serkenti*.

E célok szolgálatában „elindult *Peres* a maga szemével látni“ s csodálatosan sokat látott, tanúsága a nagy neveléstan, mely hivatva van előbb vagy utóbb átalakulást idézni elő a nevelésben.

Peres Sándor a neveléssel főképp — a nazarethi Jézus szellemében — az igaz testvériességet kívánja fejleszteni. „Legyen mindenki ura és szolgája önmagának s a nemzeti közösségben végezze becsületesen kötelességét, melyet — nemzeti nagy létünk megteremtésében reá róttunk s amelyre vállalkozott.“

Az édes haza s felebarát iránt érzett munkás szeretet teljes kifejlesztésére, az egyéni szabadság, boldogulás, érvényesülés — az emberi, szellemi s testi erők minden oldalabb felhasználására keres s talál legkivált célszerű nevelési eszközöket s módokat *Peres*, az ezekre vonatkozó eszmék vonulnak keresztül, mint arany vezérfonál, az

értékes művön s fűzik össze a nevelés minden közvetlen s közvetett tényezőjére vonatkozó gondolatainak tárházát.

Főnevelési elve: a szeretet és természetszerűség.

Az egész munka tömör tartalmát rövid kivonatban is alig lehet lapba szánt *ismertetés* szűk keretében érdemlegesen közölni, kísérjük tehát ezuttal figyelemmel, mit kíván fenti, emberbaráti célok szempontjából az iskolától.

Az iskola céljának megállapításában egyetlen szempont vezethet: *a nemzeti társadalom java, felvirágzása*. Felekezeti s nemzetiségi mozgalmaktól a szellemi s erkölcsi küzdelmektől sok függ s bizonyos határokon belül szükségesegek, de maga az iskola legyen szellemében, érzelmeiben, nyelvében csak magyar. Az iskolát bárki fenntarthatja, de a felügyeletet s anyag feldolgozást a magyar nemzeti szellem érdekében maga az állam gyakorolja. Itt engedékenységnek, elnézésnek, megalkuvásnak helye nincs. Amely nemzeti társadalom a vele ellentétbe helyezkedő iskolát megtűri, az öngyilkos. Nemzetiségi célok szolgálatára iskolák fenntartását az állam nem engedheti meg. De viszont, mi sem állja útját annak, hogy a magyar tannyelv mellett bizonyos számú tanórában a helyi társadalom anyanyelvét tanítsuk; ez az anyanyelvtanítás azonban csak hazafias szellemű lehet s a magyar tannyelvnek és a közműveltségnek érdekeit a legtávolabbról se érinthesse. — Nagy baj, hogy törvényeink hézagossága következtében az állam a nemzetiségi s felekezeti iskolákkal szemben föellenőrző helyett kérelmezővé alacsonyodik.

A kaszt-rendszert le kell rombolnunk. Az iskola tagosultságából következik a társadalomnak iskolafajok szerint való megosztása. A mostani középiskola nem épül a népiskolára, a „nép fiait“ nagyon korán elválasztja az ugynevezett „intelligens“ osztály tagjaitól, minek keserves következménye az „Ur“ és „Munkás“ közt levő nagy ellentét. Az alsó és felső népiskola közé nem kell középtagozat: a polgári iskola, — mely a „nép“ és „ur“ közé a „polgárt“ tegye. Az iskolák mai tagosultsága azért sem helyes, mert időt, pénzt, erőt pocsékol, amennyiben a tanítást előlről meg előlről kezdi. *Egységes* iskolák kellene. *Népiskola*, mely a 3-ik évtől a 18-ik évig képezze a fejlődő embert s a *közműveltséget*, a különböző pályákra készülőknek *egyenlő mértékben nyujtsa* s a mellett valamely alsóbb foku *szakpályára* képesítsen. A népiskolán kívül legyen felsőbb foku *szakiskolánk*, ez a tudományos pályára készít elő s ide 18 éves korában lép az ifju. A népiskola befejezése után is találkozzék az alsó s felső *szakpályára* lépő az ifjusági egyesületben.

Közös nevelés, gyakori érintkezés, egyenlőbb foku közműveltség ledöntik a társadalmi osztályok válaszfalaít. Az iskolák igazgatása az iskolák fajai szerint osztályokra oszlik a miniszteriumban, mi az iskolákat és ezek tanítóit élesen elválasztja egymástól, aminek a társadalom és a közoktatás egysége, az egyik iskolából a másikba való átmenetnek simasága s a közoktatásügyi kérdéseknek a társadalomban való propagálása, közös védelme adja meg az árát. A miniszteriumban nem az iskolafajuk szerint elkülönítő, hanem e helyett a

tárgyi körök szerinti szakosztály létesítendő, pl. törvényeket alkotó, iskolákat szervező, pedagógiai ügyeket stb. intéző szakosztály.

A kézi munka becsülésének színvonala, értéke emelendő. E végből s az alsóbb fokú szakműveltség elsajátításának céljából a népis-kola iparos műhelyekkel, mintagazdaságokkal, kis kereskedésekkel kötetendő össze. Minden tanuló gyakorolja magát a délutáni órákban ezen szakmunkák egyikében. A testi munka egészséges, több oldalú ügyességre és a munka megbecsülésére vezet, a testi erő felhasználása közgazdasági szempontból hasznos.

De főképp a munkás-világ megbecsülhetetlen javára szolgál, ha nem kerül zsenge gyermek korában durva, iszákos, gyakran erkölcsileg zülött mester keze alá, ki 3—4 évig, úgyszólván minden ellenőrzés nélkül, nyers bánásmód, erő pocskolás, sőt erkölcsi megrontás árán tanítja az inást mesterségére tervszerűtlen, célszerűtlen, öntudatlan, időrabló módszerrel az egyén közműveltségének és szakismereteinek, erkölcsi világának kárára.

A kézi munka gyakorlására s ebből kifolyólag megbecsülésére vezetne az iskolai szünidő célszerűbb beosztása. Nyolc hét sok a tétlenségre, legfőleg 4—5 hétig tartson a nagy szünidő, de legyen több az évközi 3—3 napos szünidő kirándulások, de főképpen nagyobb munkák alkalmával, mint: szántás, vetés, aratás, kukoricatörés, hurokolás stb. stb. Vegyen a gyermek is részt szülőinek munkájában erejéhez mérten. Helytelenek, károsak a mai viszonyok, mikor maga a szülő igyekszik tanuló „csemetéjét“ minden kézimunkától felmenteni, mi a munka s a munkás kicsinylésére vezet s az előítélet kínai válaszfalát emeli maga a tanult gyerek s a munkás szülő közé s a mellett a tanult gyereket egyoldalúságra, dologtalan ügyefogyottságra is neveli.

Az iskola legyen a helyi társadalmi élet belső szerve, ez adja meg az iskola egyéniségét. Ahol a nép földműveléssel foglalkozik más az iskola belélete, szünideje, órarendje, mint ahol iparosok laknak. Másképp osztandó be a tanidő, hol a gyermekek kevesen s a családban jó helyen vannak, mint ott, hol a gyermek sok, a szülők annyira elfoglaltak, hogy családi életük alig van.

Az egyéni szabadság, boldogulás, érvényesülés lehetőségét is elő kell segíteni. Könnyűvé kell tennünk az egyik iskolából a másikba való átlépést. Évégéből a magasabb iskolába — valamely pályára lépés ne legyen csak előiskolához, de tudáshoz, rátermettséghez kötött, miről az illető szakvizsgálatokon tesz tanúságot. Érvényesüljön minden egyes abban a munkakörben, hol egyéni hajlandóságánál fogva legtöbbet végezhet. Ez az egyes és a köz java.

Az egyén érdeke, joga s kötelessége, hogy magasabb műveltséget, szélesebb látókört szerezzen, ugyanezt kívánja a nemzeti társadalom java. Ezért nem kellene ismeretek szerzését osztályok elvégzéséhez kötni s néhány tanítástárgyban való elmaradásért osztályismétlésre kárhozható, — míg a tanulástól el nem megy a kedve. Az egyes tanítástárgyak anyaga legyen évfolyamokba osztott; az anyag elvégzése után tegyen a gyermek a feldolgozott anyagból vizsgálatot,

de ha ismeretei ennek a tantárgynak körében hiányosak is, azért haladhasson minden más ismeretnek szerzésében előre.

Az osztályzásban a fokozatot mellőzzük, ne tanulja meg a gyermek már zsege korában minden munkájánál jutalomért a tenyerét, kintintetésért a mellét tartani, meg aztán a fokozatos ranglétráját már az iskolában széjjel kell törnünk.

Az internátusokat mellőzzük. A családi élet melegségét, közvetlen hatását, a gyermekhez mért körét nem pótolhatja a tömeg nagyságával, homályosságával és határozottságával, egyéniséget sem fejleszt. De még a családi kötelességek elhanyagolása a társadalom megbomlására vezetett mindig. Csak végszükségben, teljes elhagyottság vagy erkölcsi vesztély eseteiben vegyük ki a gyermeket a család köréből, akkor azonban multhatatlanul. Szegénység esetében ahelyett, hogy a gyermeket vennők ki a család köréből, lássuk el azt étellel, ruhával, támogassuk a szegényt, hogy ne kelljen gyermekét állandóan kisegítőül alkalmaznia, támogassuk azzal, hogy ne kelljen az édes anyának egész nap a gyárban, a mezőn dolgoznia — de végszükség nélkül ne mentsük fel a szülőt családi kötelességének teljesítése alul. Valódi szükség esetén gondoskodjék a gyermek iskoláztatásáról a helyi társadalom. Így a gyermek s felnőtt a társas érzelmek melegségével forrnak erkölcsi egységbe. — A „köznek“ jótékonyága azonban ne csapjon vásári zajt, hiúságával ne utáltassa meg önmagát, hanem látatlanul s nesztelenül menjen el a családokhoz, miként karácsonykor a nazarethi Jézus.

A leányok és fiuk részesüljenek közös iskoláztatásban, hogy egymást megismerjék, egymást megbecsülni tanulják. De a leányoktól, különösen a fejlődő korában, nem kívánhatunk annyi elvont munkát, mint a fiuktól. *Peres* ugyan nem zárná el a felső oktatástól a nőket, de ebben részesíteni nem kívánja őket. A nő ne legyen hivatalnok, de a háztartás gondozója, az otthon fenntartója, a gyermekek nevelője, a férfi segítőtársa, igazi édesanya, a családi élet megszépítője, megnemesítője s ezt a nemes, nagy feladatát végezze a hitves teljes erejével, kedélyének teljes érintlenségével, — de ne félkézze, ne munkában elgyötörten.

Ép ily értékesek s érdekesekek *Peresnek* az iskola feladata, fenntartása, igazgatása, munkabeosztása, fajairól, tanítványairól, tanítóiról, a fizetésrendezésről szóló szervezeti s módszertani fejtegetései.

Hasonló eredeti gondolatokkal, gazdag s mindenoldalu tartalommal s nemes, emberbaráti célokkal szól a család, az egyház, a társadalom, az ifjúsági egyesületek nevelési feladatairól; az ápolás, oktatás, szoktatás tervezettanáról, módszeréről s eszközeiről.

E rövid, részletre vonatkozó ismertetésből is láthatjuk, hogy e nemzeti irányu, tőzsgyökeresen magyar neveléstudomány hivatva van „fényt deríteni a magyar nemzeti nevelés ügyre.“ Méltán sorozhatjuk azt a legnagyobb külföldi pedagógiai művek mellé és szerzőjét méltán üdvözölhetjük a legnagyobb pedagógusok között.

F. J.

A tanítói pragmatika.

VII. FEJEZET.

Tanítói jogok a hivatalos működés körében.

A) A több tanítóval bíró iskolánál.

A tanítótestület.

123. §. A tanítótestület a maga működési körében hivatali jelleggel bír s az iskolaközség (illetőleg nagyobb városokban az iskolakerület) elsőfoku hatóságát képezi: hatósági jogköre nem csupán az iskola belső keretébe tartozókra (tantestületi tagokra, tanulókra) terjed ki, hanem az iskolaközség (iskolakerület) egész területén mindazokra, kiknek az iskola iránt törvényszabta kötelességeik vannak.

A tantestületnek e hatósági jogkörét a következő szakaszok szabályozzák:

124. §. A tantestület minden oly ügyben, mely az iskolát és a tanulók szüleit közvetlenül érintik, s felsőbb hatóság beavatkozását nem igénylik, akár írásban, akár szóval közvetlenül érintkezhetik a szülőkkel, s azoknak az iskolaügy érdekében hivatalos utasításokat adhat, illetőleg tőlük hivatalos támogatást kérhet. És pedig:

1. Rendtartási, fegyelmi és szorgalmi, tisztasági s egészségi ügyekben (pl. kisebb mulasztások, későn járások, hanyagság, iskolai, vagy utcai rossz magaviselet a tanuló részéről) írásbeli, vagy szóbeli utasítást adhat a szülőknek, gyámoknak (illetőleg támogatást kérhet tőlük) akik ezt, mint hatósági intézkedést, felelősségi jogok épségben maradásával, elfogadni és követni tartoznak.

2. Tanulók által okozott oly kártétel eseteiben, melyek nem számíthatók a legjobb akarat mellett is megtörténhető véletlen szerencsétlenségek közé s így az iskola a megtérítésre igényt tarthat, a testületnek jogában áll az okozott kárt a körülmények mérlegelése szerint, belátása szerint becsülni meg, s a szülőket (gyámokat) annak záros határidő alatt való megtérítésére, szóval vagy írásban felszólítani.

3. Szülők (gyámok) és osztályvezetők között felmerült minden oly kisebb ügyekben, melyek a rendes fegyelmi útra nem alkalmasak, a testület képezi a kiegyenlítő fórumot. Ily esetekben tehát mind a két félt külön, vagy együttesen meghívhatja, kihallgathatja, vagy álláspontjának írásbeli előadására felszólíthatja s a körülmények szerint a felmerült ügyet vagy elintézi kiegyenlítőleg (az „elintézés“ itélet jellegével sohasem bírhat), vagy más hatóság elé teszi át elintézés végett.

125. §. A tantestület elsőfoku iskolahatósági jogköre kiterjed az iskolaközség (iskolakerület) minden más lakosa irányában is, ha nincs is iskolába járó gyermeke (neveltje), minden oly kisebb ügyben, mely az illetőt és az iskolát (beleértve az iskola személyzetét és a tanulókat is), közösen érdekli, s más hatóságok intézkedésikörét nem érinti.

Minden ily esetben a tantestület az iskolaköztség bármely lakó-
sához hivatalos megkeresést, felszólítást, meghívást, utasítást intézhet,
s az illető azt, mint hatósági cselekményt elfogadni és felelbezési
jogának épségben maradásával, követni tartozik.

126. §. Az előbbi két szakaszban említett esetekben a tantes-
tület eljárása a következő:

a) Minden írásbeli megkeresést szabályszerű irat alakjában állít
ki, melyet a „tanítótestület nevében“ az igazgató (főtanító) s a tes-
tület jegyzője ir alá, s a kézhez juttatás, akár postán, akár közvetlen
kiküldött által, mindenkor az iskola hivatalos levelezőkönyvébe jegy-
zendő átvételi elismervény mellett történik.

b) Az élőszóbeli érintkezést a testület jelentéktelenebb esetekben
az igazgató, vagy ennek vezetése alatt kiküldött bizottsága előtt végez-
tetheti; fontosabb esetekben, vagy a mikor a testület erre sulyt helyezni
szükségesnek látja, a szóbeli érintkezés a testületi ülés előtt tör-
ténhetik.

Az előbbi esetekben az igazgató (főtanító), illetőleg a kiküldött
bizottság jelentése kerül jegyzőkönyvbe; az utóbbi esetben a köz-
vetlen érintkezés egész lefolyása vétetik jegyzőkönyvbe.

c) Ha a testület a szülők, gyámok, illetőleg más iskolaközségi
lakosok irányában gyakorolt ezen hatósági jogkörében az illetők, vagy
bárki más részéről akadályoztatnék, vagy a testület hatósági intéz-
kedése meddő maradna: a testület más, illetékes hatóságok támo-
gatását kérheti ki.

127. §. A tanítótestületnek a maga tagjai irányában felügyeleti
és ellenőrzési joga van az iskola belső életének minden oly mozza-
natát illetőleg, mely a testület felelőségét érinti, s nem tartozik az
egyes tagok közvetlen személyes felelősége körébe.

Nevezetesen:

1. Szigoruan felügyel arra, hogy az egyes osztályvezetők állam-
ellenes, hazafiatlan, bármely törvénybe ütköző, továbbá társadalmi,
vagy vallási téren gyűlöletet szító, nemzeti, vagy egyéni kegye-
letet sértő, s a mások jogait bántó, vagy kisebbitő szavakat, vagy
cselekményeket tanítói eljárásukba még csak elvétve se keverjenek
belé.

2. Az osztályvezetők rendtartási, fegyelmezési s tanítási eljárá-
sának ellenőrzése végett a testület bármely tagját felszólíthatja, vala-
mely tapasztalt eljárásának a rendes testületi értekezlet előtt való in-
dokolására.

Ugyanerre joga van az igazgató (főtanító) irányában is, a
midőn ez a saját hatáskörében oly önálló intézkedést tett, illetőleg
valamely dologban olyképen járt el, hogy az nem volt köteles-
ségyszerű folyománya a törvénynek, szabálynak, vagy testületi hatá-
rozatnak.

3. A testület az előbbi 1. pontban s a 2. pont első részében
foglalt hatáskörének gyakorlásához szükséges tapasztalatokat első sor-
ban az igazgató (főtanító) által szerzi, de joga van mellette, sőt a
körülményekhez képest vele szemben is, a testület bármely más tag-

ját is megbizni valamely konkrét esetben a tapasztalatok beszerzésével, vagy ebből a célból bizottságot küldeni ki.

128. §. A tanulók fegyelmi ügyében a testület lévén a legfelsőbb fórum, a büntető joga gyakorlásának nagyobb erkölcsi hatása okáért a testület kezébe összpontosul az iskola legfelsőbb jutalmazási joga is.

A testület a maga legjobb belátása szerint intézkedik az iránt, hogyan, mily eszközökkel, s mily alkalmakkor gyakorolja az arra érdemes tanulók megjutalmazását.

A jutalmak esetleges költségeit a testület az iskolaszékkel egyetértőleg állapítja meg, de az e célra kapott költség hogyan leendő felhasználása minden felelősség, vagy beszámolási kötelezettség nélkül a testület jogkörébe tartozik.

129. §. Ha a testület bármely tagja irányában a tanulók anyakönyvi osztályzatának igazságossága iránt a testület, vagy az igazgató (főtanító) részéről alaposnak látszó kétség, vagy a tanuló hozzártartozói részéről panasz merülne fel, a testületnek jogában áll az illető tanulót (vagy többet) felülvizsgálni, s ha az igazságtalan osztályzat kézzel fogható, a körülményekhez képest az anyakönyvet vagy egyszerűen újra készítteti a helyesbitéssel, vagy jelentést is tesz az iskolaszéknél megfelelő eljárás megindítása iránt.

130. §. Ha a tantestület évközben arról győződnek meg, hogy az év elején megállapított munkarend valamely részlete egyik, vagy másik osztályban bármely közbejött, vagy előre nem látott parancsoló körülménynél fogva a tanítás célját akadályozná: ezt a szükségletnek megfelelően évközben is megváltoztathatja.

Bizonyos körülmények között szintén joga van változást tenni az osztályok vezetésében is. Ha ugyanis évközben bármiféle oly körülmény adódnék elő, mely az iskola, vagy egy-egy osztály célirányos haladása érdekében parancsoló szükséggé tenné egy-egy osztályban a vezetők elcserélét, a testület ezt a maga hatáskörében azonnal elintézheti.

Mind a két esetben az időközi változtatásról az iskolaszéknek indokolt jelentést tesz, aki azt egyszerűen tudomásul veszi.

131. §. Oly rendkívüli esetekben, a midőn az illető valamely az emberi, vagy családi életben döntő fontosságú, vagy ellenállhatatlan kényszerű, anyagi, vagy erkölcsi szükség parancsára kénytelen cselekedni: a testület a maga tagjának oly szabadságot engedélyezhet, amelyre egyébként csak az iskolaszék elnökének, vagy magának az iskolaszéknek volna joga, de csak azon esetben, ha teljes lehetlenség volna (valamely elháríthatlan akadály miatt, pl. ha nincs sem iskolaszék, sem elnök, vagy az illetők mindegyike épen oly távolban van, s oly helyen, hogy abszolúte lehetetlen az érintkezés stb.) a szabadságkérőre az arra illetékesek engedélyét kikérni s ha reá a legkisebb halasztásból is rendkívüli anyagi, vagy erkölcsi kár háramolnék.

(Folyt. köv.)

A zene esztetikai és pedagógiai jelentősége.

(Folytatás).

Kant szerint ez a „legtolakodó művészet“. Nem térhetünk ki előle, hallanunk kell, ha akarjuk, ha nem. Hallásunkon át belopódik a lélekbe és felkavarja ott az érzelmek egyensúlyát, kiemeli az egyiket és eltemeti a másikat.

Különösen két fő érzelmi csoportra bír kiválóan hatni a zene: az örömré és a fájdalomra. E kettő között pedig az érzelmek egész nagy skálája foglaltatik, melyet végig rezget lágy, behizelgő vagy szenvedélyes húrjaival.

Kérdés azonban, hogy mi az, a mivel a zene ily nagy mértékben hat az érzelmi világra?

Erre nézve igen eltérők a vélemények. Régi felfogás szerint a zene nem mulattat fogalmakkal, nem szórakoztat képekkel, mint pl. a költészet és a festészet, tehát okvetlenül érzelmet fejez ki.

A zenei esztetika még igen kevésbé fejlődött ki és az, a mi fejlődésében mindeddig megakasztotta, épen az volt, hogy a legtöbb esztetikus véleménye szerint a zene lényege nem egyéb, mint érzelem, a hangok szabályos és kellemes egymásutánja pedig csupán forma. Ennélfogva hatása sem állhat egyébből, mint hogy az érzelmeket fejleszse, azokat jobb vagy rosszabb irányba terelje.

Pedig fordítva áll a dolog. A hangok képezik a zene tulajdonképeni tartalmát, az érzelem itt sem tartalom, sem alak, hanem tényleges hatás. Ha a művészeteket elfogulatlanul szemléljük, beláthatjuk, hogy bármely művészet önmagában mint „szép“ nem szolgálhat érdekeket, hanem csupán önmagáért létezik és szép marad akkor is, ha az embernek semmiféle érdekét nem mozditja elő.

Igy vagyunk a zenével is. Ennek *sem* nem lényege az érzelem *sem* eszközülnem szolgál az érzelmek felébresztésére. Érzelmi hatása nagyfokú ugyan, de nem szükségképeni. A hatás egyrészt a hallgató lelki — világával, másrészt az előadó felfogásával, érzelmi világával, szóval művészetével áll szoros összefüggésben.

Hogy érzelmeket kelt, ez csak csefleges valami; épen úgy, mint a többi művészetek, melyek szintén hatnak érzelmvilágunkra.

Egy Rafael vagy Murillo vallásos tárgyú képe áhítatra hangol, Verescsagin csataképer a háboru borzalmait hirdetve, az undor érzelmét keltik fel bennünk az öldöklés iránt. Vörösmarty vagy Arany néhány sora lelkesít vagy mélázóvá tehet bennünket.

A szépnek tehát nincs és nem is lehet célja, csupán csak forma, mely tartalmánál fogva a legkülönbözőbb célokkal hozható összefüggésbe. Tehát valamint a többi művészetek is absolut becsüek és értékek nem egyedül az érzeimi hatásban rejlik, épen úgy a zene is, mint művészet, önmagáért és önmagában is szép.

A zene céljáról tehát, mint érzelem fejlesztésről, ily értelemben nem lehet szó, csupán egy bizonyos összefüggésről, mely a zene és

a mi érzelmvilágunk között tényleg fennáll és lépten-nyomon megnyilatkozik.

Ha a zene valamely határozott érzelmet fejezne ki, akkor minden hallgatóban, minden időben egyaránt és ugyanazon érzelmet kellene felébresztenie.

Mindnyájunk előtt ismeretes azonban, hogy egy és ugyanazon zenedarab az egyik hallgatót fellelkesíti vagy mámorba ringatja, míg a másikat hidegen hagyja, érzelmvilágát nem érinti.

Különböző korszakokban is más és más érzelmeket keltett ugyanazon zene. A 18. század közepén pl. Mozart zenéjét szenvedélyes, lelkes muzsikának tartották, szembe állítva Haydn zenéjével, mely csendes, nyugodt érzelmeket tolmácsolt és a zenei fenség és nyugodtság képviselője, annak megtestesülése volt. 20—30 év múlva, midőn Beethoven jelent, meg egészen megváltoztak a nézetek és akkor egyszerre az ő zenéjét tekintették a legmagasabb fokú szenvedélyek kifejezőjének és Mozart emelkedett fel az olympusi egyszerűségbe.

Mi pedig, kik ma Wagnerben a legnagyobb erőt, az elképzelhető legnagyobb szenvedélyeket csodáljuk és hatalmas erejű zenéjében gyönyörködünk: áhitattal hajlunk meg a Beethoven klasszikus nyugodstága előtt.

Ilyen különböző volt minden korszaknak zenei felfogása, mely szerintem nem lehetne ilyen, ha a zene bizonyos, meghatározott érzelmet fejezne ki.

Esthetikai törvény gyanánt tehát nem állíthatjuk fel, hogy a zene valamely meghatározott érzelmet fejez ki, mert esthetikai törvénynek kizárólagosnak, állandónak, szükségképeninek kell lennie.

A zene közvetlen hatása az idegrendszerre való hatásban rejlik. A hangok u. i. közvetlenül csupán az idegeinkre hatnak. A kellemes rezgések kellemes ingerületet adnak át idegeinknek és ez bizonyos jóleső érzést támaszt a lélekben. Így élvezi a zenét a zenekedvelőknek körülbelül a háromnegyed része.

Olyan kellemes ideg-ingerállapotnak tekintik, mint aminőt bármely külső hatás elő tud idézni bennünk. Pl.

Egy jó ebéd utáni pihenés, egy langyos fürdő, vagy egy kényelmes zsölyeszékben elszítt finom szivar stb.

A hallgatók e csoportjának a műfaj rendszerint teljesen mellékes, épen oly szívesen hallgatják a magyar zenét, mint a tánczenét dalt vagy bárminő melódiát.

A zenekedvelőknek egy másik, kisebb csoportja valamivel magasabb szempontból élvezi a zenét. Ezek azok a jóindulatu és többnyire jószívű egyének, kiknek érzelmvilágán egy bizonyos érzelm dominál, ezen uralkodó érzelmet kívánják ők a zenében feltalálni és ezt keresik benne. Ha megtalálják, akkor tetszik nekik a zene és gyönyörködnek benne, minden más zene azonban hidegen hagyja őket. Ezeknél a műfaj már nem mellékes. Nagyon hazafias érzelmű egyéneknek pl. csupán a magyar zene tetszik, melankoliára hajlók az érzelmes dalokat kedvelik, sangvinikus természetek a tánczenét, indulókat.

Ezen csoporthoz tartozó hallgatókra rendkívül meglepő hatást

gyakorol a zene. Első tekintetre azt hinné az ember, hogy ezek az igazi zeneértők, ezek élvezik legjobban, ezek érzik át legmélyebben a zene hatását. Sírva fakadnak vagy elméláznak, dalra zendítenek vagy táncra perdülnek a zene hallatára és az érzelmek árja valósággal végig hömpölyög egész lényükön. Az objektív szemlélőt és psychológust azonban igen gyakran tévutra vezeti az érzelmeknek ezen heves és túlaradó megnyilatkozása. A legtöbb esetben valamely mellékkörülmény is szerepel ezen hallgatóknál s nem csupán a zenének lehet náluk ezen közvetlen hatást tulajdonítani. A sírva fakadó hallgatónak bizonyára egyébként is volt valami bánata, a zene csupán rokon hangokat szólaltatott meg s ezek elevenítették fel a keservét. Az ábrándozónak van valamely kedvenc gondolata, mely őt foglalkoztatja, a zene csupán reá vezette ábrándos hangjaival.

(Folyt. köv.)

Cselényi Katinka.

Pályázati hirdetés.

Budapest székesfőváros VI. közigazgatási kerületének 1. sz. iskolaszéke a „Szász László“-féle segélydijalapítványának ez évben rendelkezésre álló időközi kamataiból két 100—100 azaz egyszázegyszáz, esetleg egy 200 azaz kétszáz koronás segélydíjra ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen segélyre igényt tarthatnak Budapest székesfőváros VI. kerületében hosszabb ideig működött községi elemi iskolai tanítók (tanítónők) szegénysorsu özvegyei és árvái, ilyenek nem létében a tényleg működő tanítók (tanítónők) és ezek gyermekei.

Felhivatnak tehát mindazok, akik a fenti segélyt elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényeiket *folyó 1904. évi június hó 15-éig* az iskolaszék hivatalos helyiségében (VI. ker. Aradi-utca 21—23. sz. földszint 6. ajtó) kedden és pénteken délután 3—5 óra között nyujtsák be. Később érkezett vagy kellőképp fel nem szerelt folyamodványok figyelembe vételét nem fognak.

Budapesten, 1904. évi április hó 28-án.

Cserg Kálmán
másod-elnök.

VEGYESEK.

— **A helyettesítés kérdése.** Az Otthon pedagógiai szakosztályának május 9-én tartott értekezletén *Saskeőy József* a főváros elemi iskoláinál ez időszertint szokásos helyettesítés kérdésével foglalkozott nem tartván helyesnek azt, hogy a tanítók a saját osztályaik vezetése mellett még helyettesítésekre is alkalmazzassanak. A szakosztály a megindult eszmecsere után elhatározta, hogy felkéri az Otthon elnökségét ez ügyben egy emlékirat készítésére s a főváros tanácsához való benyújtására.

— **Nyilvános hitelesítés.** Boldogult Vidor Éva sirkövére a következő adományok érkeztek Fischer Sarolta urhölgyhöz, mint az adományok elfogadó-jához:

1. Lőportárdüllői iskola	--- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- --	13*20 kor.
2. Külsőváciuti iskola	--- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- --	3*20 „
3. Erdőtelki iskola	--- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- --	4*40 „
4. Bezerédiutcai iskola	--- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- --	8--- „
5. A M. T. Otthona egyes tagjai	--- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- --	7*20 „
6. Szabó József, angyalföldi iskola	--- -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- --	2*60 „
	Összesen	--- 38*60 kor.

*

Ő Nagysága Fischer Sarolta urhölgynek Helyben. A t. Nagysád által mai napon átszolgáltatót 33 korona 60 fillér, azaz: harmincnycorona hatvan fillér átvételét köszönettel nyugtatom. Budapest, 1904. március 18-án Vidor Terka s. k.

— **Uj számológép.** Dr. Eben Mihály, az általa feltalált számológépet s annak használati módját május 10-én mutatta be az Otthon pedagógiai szakosztálya előtt. A szakosztály az előadó kívánatára vita nélkül döntött a fölött, hogy az Eben-féle számológép nemcsak, hogy *legalább is* egyenlőértékű az orosz számológéppel, de annál előnyösebb. A részletes megvitatást — ugyancsak az előadó kívánatára — a szakosztály a legközelebbi rendes ülésére halasztotta.

— **A VI. Egyetemes Tanítógyűlés** tagjaiul a hét folyamán a következők jelentkeztek: 226. Dr. Wágner Lajos Pozsony, 227. Kovarik Mihály Pozsony, 228. Pozsonyi Tanítóegyesület Pozsony, 229. Makay Balázs Tiszadob, 230. Keresztesy Ambrus Aranyosért, 231. Kőszeghy Gyula Balaton-Füred, 232. Gerlits Sándor Szombathely, 233. Jehn Ferencz Dunaföldvár, 234. Dudás Gyula Dunaföldvár, 235. Dr. Eben Mihály Zsámbok, 236. Matulay Károly Magasiók, 237. Korheth Celestin Bpest, 238. Hegedűs Leona Bpest, 239. Bujda Ede Bpest, 240. Lovas Ferenc Bpest, 241. Nagy György Szász-Ludvég, 242. Ruby Ilona Nagy-Gombos. 243. Wolf Mihály B.-Szabolcs, 244. Veják Ferencz Baranya-Szabolcs. 245. Gergely János Salgó-Tarján, 246. Makkay János Vámos-Gálfalva, 247. Gróf Sámuel Kolozsvár, 248. Parison Lajos Seulturn, 249. Parison Lajosné Seulturn, 250. Malisz Ignác Zenta, 251. Szücs Izsó Nagyvárad, 252. Zimann Ede Ochtina, 253. Kájca Lajos Csökmő, 254. Jetericzky József Csökmő, 255. Cavallony Pál Bpest, 256. Ipanovics Sándor Bpest, 257. Frimmel János Bpest, 258. Pál Albert Bpest, 259. Töke Gyula Bpest, 260. Schönreiter Irén Bpest, 261. Schönreiter Anna Bpest, 262. Aczél Antónia Bpest, 263. Téri Benedekné Bpest, 264. Szántó Ferencné Bpest, 265. Szeben Antal Bpest, 266. Bernolák János Bpest, 267. Kapronczay Mihály Bpest, 268. Saskeőy Béla Bpest, 269. Szabó Albert Záhony, 270. Kuti Zsigmond Debreczen, 271. Csajági Bernát Kula, 272. Weinhold Károly Szászsebes.

— **Kellemes nyári lakás** Domonyvölgyön, a Budapest-Hatvani vonalon. Besnyő-Kolostor megállóhelytől gyalog ³/₄ órányira, jutányos áron és kedvező fizetési feltételek mellett eladó A lakásban van 4 szoba, konyha stb. A telek nagysága 1 kat. hold, melyből 400 négyszögöl szőlő. Értesítést ad Révhegyi Iván tulajdonos (VI. Váci-ut 51. Erdőtelki iskola).

— **Kérelem.** Azon tisztelt Tagtársak, kiknek címszalagja hibás, vagy lapjuk az iskolába jár és a lakásra kívánják küldetni, felkéretnek, hogy f. hó 17-ig a címváltozást és javítást velünk közölni sziveskedjenek. A *kiadóhivatal*.

— **A Berlitz-féle nyelviskola** urak, hölgyek és nagyobb gyermekek részére rendszeres oktatást és magánleckéket ad francia, angol, magyar, német, olasz, orosz, szerb és román nyelvben. Az Otthon tagjai kedvezményben részesülnek, ha legalább ötös csoportban jelentkeznek. Cím: Budapest, VII., Erzsébet-körut 15. sz.

Tartalom.

A nemzet tanítója. — A fővárosi tantervjavaslat bírálata. — Peres Sándor neveléstana. — A tanítói pragmatika. — A zene esztetikai és pedagógiai jelentősége. — Pályázati hirdetmény. — Vegyesek.

Laptulajdonos: a Magyar Tanítók Otthona.